

Nederland tevreden over afvalinzameling

Hoe denken Nederlanders over de afvalinzameling in hun gemeente en is er behoefte aan standaardisering van de aanpak?

Rapport Ipsos I&O

Ipsos i&o

www.ipsos-publiek.nl

Colofon

Uitgave
Ipsos I&O
Piet Heinkade 55
1019 GM Amsterdam

Rapportnummer
2024/288

Datum
november 2024

Opdrachtgever
Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat

Auteurs
Nicole Nibbering
Bram Wolf

Copyright
Het overnemen uit deze publicatie is toegestaan, mits de bron duidelijk wordt vermeld.

Inhoud

Samenvatting 4

1 Inleiding 7

1.1 Aanleiding en achtergrond 8

1.1.1 Onderzoeksvragen 8

1.2 Onderzoeksopzet 9

2 Nederlanders tevreden over afvalinzameling 10

3 Grote meerderheid levert oud papier en glas gescheiden in 12

4 Nederlanders niet altijd bekend met afvalbeleid in eigen gemeente 16

5 Voorkeur voor standaardisering, met name door gemak en gewenning 20

A Bijlagen 23

A.1 Vragenlijst 23

Samenvatting

In opdracht van het ministerie van Infrastructuur en Waterstaat heeft Ipsos I&O een burgeronderzoek gedaan naar afvalscheiding in Nederland. Centraal stond de vraag hoe Nederlanders denken over een landelijke standaardisatie van de wijze waarop afval in Nederlandse gemeenten wordt gescheiden. In totaal hebben 2.066 Nederlanders deelgenomen aan het onderzoek.

Nederlanders tevreden over afvalinzameling en vinden afval scheiden belangrijk

Nederlanders zijn tevreden over de communicatie vanuit de gemeente over de manier waarop het huishoudelijk afval wordt opgehaald en over de manier waarop gemeenten communiceren over de afvalinzameling. Het ophalen zelf wordt beoordeeld met een 7,5 en de communicatie met een 7,4. Driekwart van de Nederlanders weet waar zij informatie over afvalinzameling en afvalscheiding kan vinden.

Nederlanders vinden het belangrijk om afval te scheiden (86%). Meer dan zeven op de tien vinden het zinvol om afval te scheiden, ook al kost dat geld. Als je afval goed scheidt, zou je daarvoor wel beloond moeten worden met een lagere afvalstoffenheffing, vindt bijna drie kwart van de Nederlanders.

Standaardisatie gewenst …..

Twee derde van de Nederlanders ziet graag een gestandaardiseerde manier van afvalinzameling in Nederland. Redenen die Nederlanders aangeven om de afvalinzameling te standaardiseren, zijn dat ze het ingewikkeld vinden dat er in sommige Nederlandse gemeenten een andere manier van afval scheiden is (44%), of dat de kleuren van afvalbakken per gemeente kunnen verschillen (43%).

…maar voor de meeste Nederlanders geen noodzaak

De meerderheid van de Nederlanders die voorstander van standaardisatie is, ervaart weinig last van het gegeven dat standaardisatie tussen gemeenten niet het geval is (64%). Een derde van de Nederlanders heeft er ook begrip voor dat de gemeenten (per wijk) een verschillend inzamelsysteem gebruiken. Ongeveer een op de tien Nederlanders ervaart wel echt last van het gegeven dat de afvalinzameling niet gestandaardiseerd is. Het maakt daarbij nauwelijks uit of het gaat om verschillen tussen gemeenten (12%), verschillen tussen woon- en werklocatie (11%) of verschillen binnen de gemeente (8%). Het overgrote deel van de Nederlanders die last ervaart, is sterk voorstander van standaardisatie.

Kennis over afvalinzameling in de eigen gemeente kan beter

Nederlanders zijn ervan overtuigd dat zij weten hoe het afval in de eigen gemeente wordt ingezameld (81%). Toch valt daar nog wat te winnen. Zo denkt een op de drie Nederlanders dat huishoudelijk afval nog wordt nagescheiden na inzameling. Iets dat landelijk niet klopt, maar op gemeentelijk niveau gebeurt het in sommige gevallen nog wel. Bijna negen op de tien Nederlanders (87%) vindt dat afvalscheiding zin heeft en weet dat het apart wordt afgevoerd. In gemeenten waar DIFTAR van toepassing is, weet een vijfde (21%) van de inwoners niet dat afval scheiden voordeliger is, omdat er per keer dat restafval aangeboden wordt betaald moet worden. Dat GFT gescheiden ingezameld wordt in de eigen gemeente weet bijna twee vijfde (37%) niet.

De grootste kennislacune zit echter bij het inzamelen van PMD afval; meer dan vier vijfde (85%) weet niet wat de regels zijn in de eigen gemeente.

Scheiden van GFT blijft achter bij oud papier en glas

Vrijwel alle Nederlanders scheiden hun oud papier en glas. Van alles wat Nederlanders gescheiden kunnen aanleveren is GFT het minst vanzelfsprekend. Bijna een op de tien Nederlanders doet dit nooit (9%). Vooral bewoners van appartementen of flats zeggen dit niet te doen. Zij hebben of geen ruimte of weten niet dat het gescheiden ingezameld wordt. Dat twee derde van het GFT wel altijd gescheiden ingeleverd wordt, komt door bewoners van een woonhuis.

Bijna negen op de tien Nederlanders scheiden oud papier en karton (88%) en glas (85%) altijd bij het aanleveren van huishoudelijk afval. De belangrijkste reden voor mensen om het afval niet gescheiden aan te leveren is dat het iedere keer maar een kleine beetje betreft dat niet de moeite waard is. Bij GFT wordt daaraan toegevoegd dat het vies is om te bewaren. Bij PMD afval dat het toch op een berg belandt en bij textiel dat het niet geschikt is voor hergebruik.

Inleiding

1 Inleiding

1.1 Leeswijzer

Hoofdstuk 2 richt zich op de tevredenheid van Nederlanders over afvalinzameling.
Hoofstuk 3 gaat over het gedrag van Nederlanders met betrekking tot afvalinzameling.
Hoofdstuk 4 gaat over de bekendheid van Nederlanders met het afvalbeleid in hun eigen gemeente.
Hoofdstuk 5 gaat over standaardisering van afvalbeleid en de drijfveren daarvoor.

De gerapporteerde verschillen in dit rapport zijn significant, dat is; het gevonden verschil berust niet op toeval. Het betekent ook dat de groepen waarover deze verschillen gerapporteerd worden voldoende groot zijn, minimaal n=70. Er is voor alle relevante vragen gekeken naar verschillen tussen leeftijdsgroepen, type woning, lengte van bewoning van de huidige woning. Als er geen verschil is gerapporteerd, is er ook geen verschil gevonden.

1.2 Aanleiding en achtergrond

De huidige aanpak van afvalinzameling in Nederland is gedecentraliseerd. Gemeenten organiseren de inzameling, de Rijksoverheid stelt kaders en specificeert welke afvalstoffen gescheiden ingezameld moeten worden. Deze decentrale aanpak geeft gemeenten de vrijheid om hun beleid in te richten in de lokale context. De Tweede Kamer heeft verzocht om onderzoek te doen naar het standaardiseren van afvalinzameling, met het doel de efficiëntie te verhogen en de eenduidigheid voor de burger te verbeteren. Dit verzoek maakt deel uit van het Nationaal Programma Circulaire Economie en wordt momenteel verder onderzocht.

Een belangrijk onderdeel van dit onderzoek is een participatietraject, waarin belanghebbenden, inclusief inwoners, worden geraadpleegd. De Tweede Kamer heeft aan de staatssecretaris van Infrastructuur en Waterstaat gevraagd om tot een standaardmodel van afvalinzameling te komen en om afvalinzameling te stroomlijnen (standaardisatie). Als argument voor standaardisatie wordt vaak aangedragen dat het huidige beleid tot grote verschillen leidt tussen gemeenten (versnippering). Dit zou inefficiënt zijn en voor verwarring zorgen bij de inwoners van Nederland. Het is echter onduidelijk of inwoners daadwerkelijk hinder ondervinden van de huidige versnippering in het beleid, en zo ja, wat de oorzaken daarvan zijn.

Om inzicht te krijgen in de perceptie van burgers ten aanzien van afvalinzameling, is een representatief burgerpanelonderzoek uitgevoerd. Het doel van dit onderzoek is om de percepties en misvattingen van Nederlanders over afvalinzameling in kaart te brengen en te toetsen of er bij inwoners een beeld van versnippering is, en wat de oorzaken hiervan zijn. Deze informatie moet IenW helpen om effectief beleid te ontwikkelen. De resultaten van het onderzoek worden gebruikt om te bepalen of standaardisatie van afvalinzameling een bijdrage kan leveren aan het meer en beter scheiden van huishoudelijke afvalstoffen.

1.2.1 Onderzoeksvragen

De hoofdvraag van dit onderzoek is:

Hoe denken Nederlanders over de afvalinzameling in hun gemeente en is er behoefte aan standaardisering van de aanpak?

Hierbij stellen we de volgende subvragen:

- Hoe denken Nederlanders over de afvalinzameling in hun gemeente?
- In hoeverre leveren Nederlanders hun afval gescheiden aan?
- In hoeverre zijn Nederlanders bekend met het afvalbeleid in Nederland en hun gemeente?
- Hebben Nederlanders behoefte aan een standaardisering van de aanpak van afvalbeleid?

Bij ieder van deze deelvragen besteden we specifiek aandacht aan de verschillen tussen Nederlanders op basis van achtergrondkenmerken, zoals leeftijd, woningtype en stedelijkheid.

1.3 Onderzoeksopzet

Het veldwerk liep van 16 tot en met 28 oktober 2024. Het onderzoek is uitgevoerd in het I&O Research Panel. In totaal hebben n=2.066 panelleden meegedaan aan dit onderzoek. De totale steekproef is representatief voor Nederlanders op de kenmerken leeftijd, geslacht, regio en opleidingsniveau.

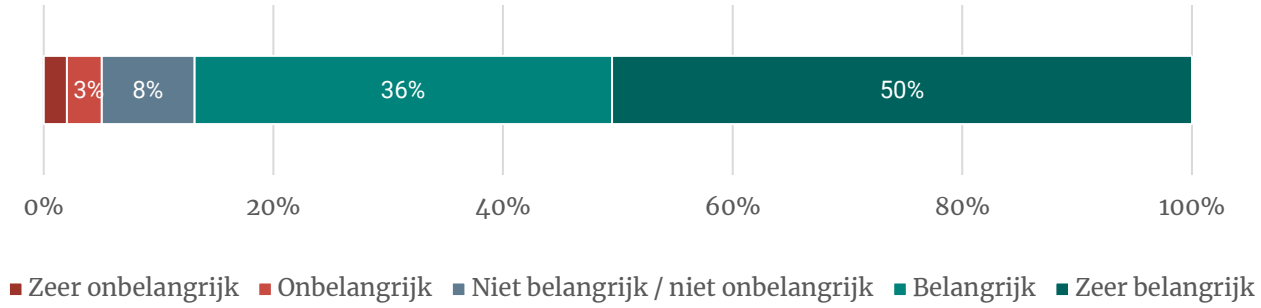
Tabel 1.1 - Responsoverzicht

Type	Categorie	n	%
Leeftijd	16-34	374	18%
	35-49	355	17%
	50-64	728	35%
	65+	609	29%
Geslacht	Man	980	47%
	Vrouw	1.086	53%
Inkomen	laag	505	24%
	midden	803	39%
	hoog	758	37%
Stedelijkheid	Zeer sterk stedelijk	466	23%
	Sterk stedelijk	619	30%
	Matig stedelijk	334	16%
	Weinig stedelijk	451	22%
	Niet stedelijk	196	9%

2 Nederlanders tevreden over afvalinzameling

Nederlanders vinden het belangrijk om hun afval te scheiden. Over het algemeen zijn ze ook tevreden over de manier van afvalinzameling en de communicatie van de gemeente hierover.

Figuur 2.1 - Geef aan in hoeverre u het scheiden van afval belangrijk vindt (n=2.066)

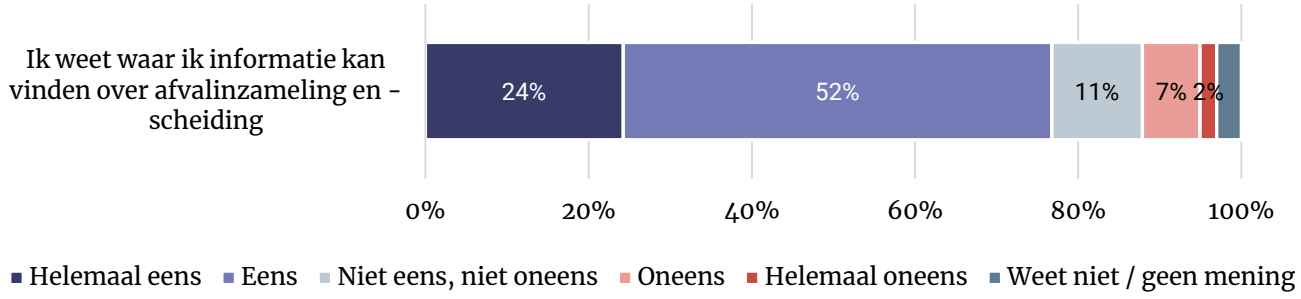

Het scheiden van afval vinden Nederlanders (zeer) belangrijk. Slechts 5 procent vindt dit (zeer) onbelangrijk (Figuur 2.1). Dit is een breed gedragen mening door de hele samenleving heen. Ouderen (65+) zeggen wel vaker dat zij afval scheiden *zeer belangrijk* vinden (62%) ten opzichte van jongeren (16-34 jaar) die dat in mindere mate zeggen (38%).

Nederlanders zijn tevreden over de manier waarop het huishoudelijk afval wordt opgehaald in hun gemeente. Dit wordt beoordeeld met een gemiddeld rapportcijfer van 7,5. Vooral ouderen zijn tevreden, zij geven gemiddeld een 7,9. Jongeren geven een iets lager cijfer: een 7,3.

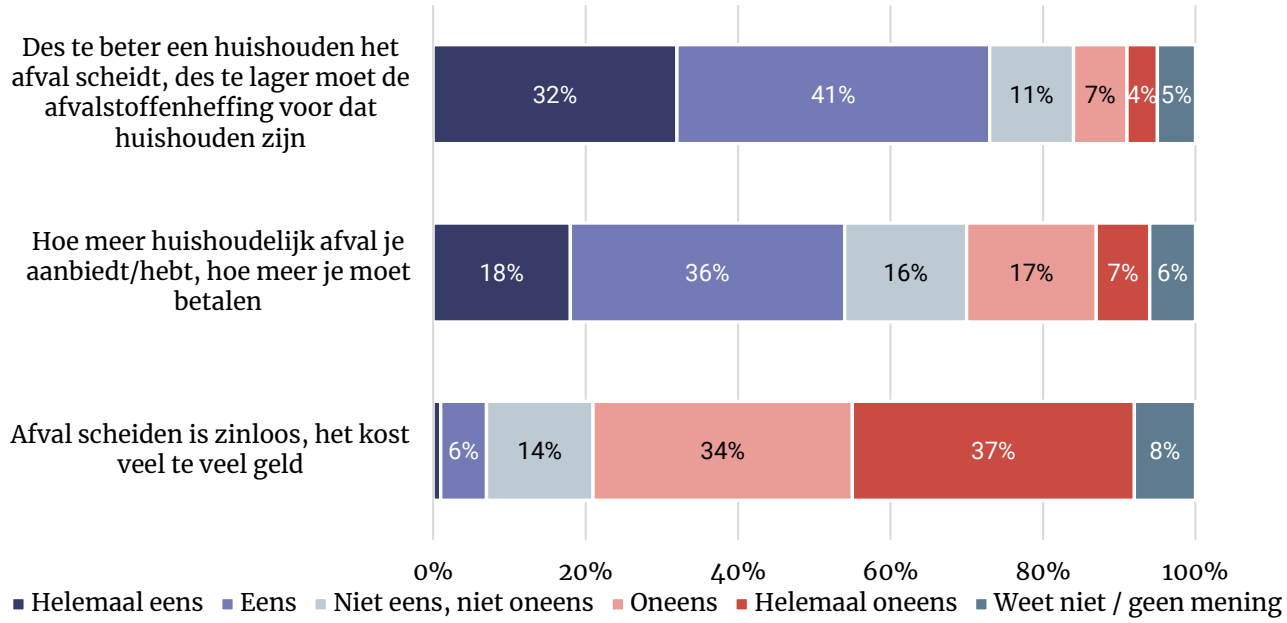
Ook als het gaat om de communicatie van de gemeente over afvalinzameling, zijn Nederlanders over het algemeen tevreden. Hier geven zij gemiddeld een 7,4 voor. Ouderen zijn ook hier tevredener over (7,7) dan jongeren (7,1).

Figuur 2.2 - In hoeverre bent u het eens of oneens met de volgende uitspraken? (n=2.066)

Informatie over afvalinzameling weet driekwart goed te vinden (76%). Slechts 2 procent weet het helemaal niet te vinden (Figuur 2.2).

Figuur 2.3 - In hoeverre bent u het eens of oneens met de volgende uitspraken? (n=2.066)

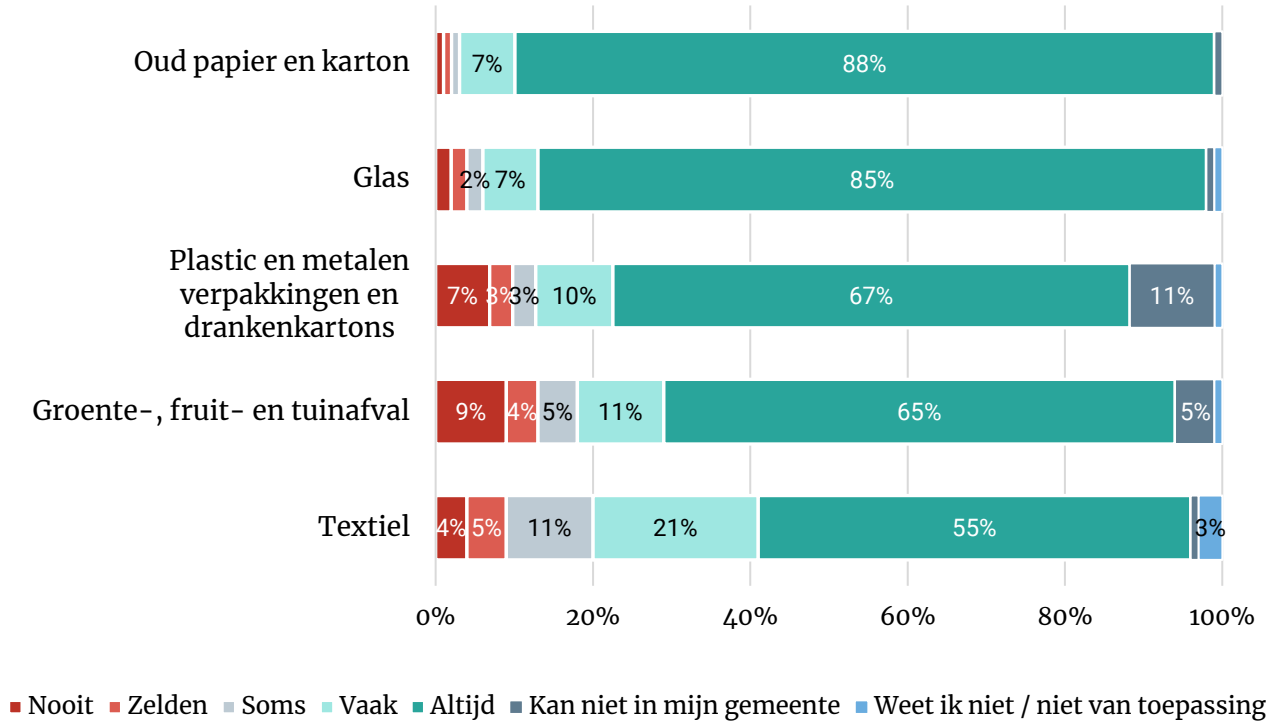

Er is een meerderheid voor een beloning op het goed scheiden van afval. Zo is driekwart van de Nederlanders het erover eens dat een huishouden een lagere afvalstoffenheffing zou moeten betalen als het haar afval goed scheidt (73%). Daarnaast is 54 procent voorstander van het principe dat je meer moet betalen als je meer huishoudelijk afval aanbiedt. Echter is een kwart van de Nederlanders hier geen voorstander van. Met de stelling dat afval scheiden zinloos is, omdat het veel te veel geld kost, is een ruime meerderheid het oneens (71%) (Figuur 2.3).

3 Grote meerderheid levert oud papier en glas gescheiden in

Bijna alle Nederlanders scheiden hun oud papier en karton en glas. Textiel wordt nog niet altijd gescheiden aangeleverd. Er bestaan bij textiel vooral misverstanden over wat de kwaliteit van het textiel moet zijn als het wordt ingeleverd. Nederlanders nemen aan dat het nog in goede staat moet zijn en dat het herbruikbaar zou moeten zijn, terwijl dat niet nodig is.

Figuur 3.1 - Geef aan in welke mate u normaal gesproken uw huishoudelijk afval scheidt (n=2.066)

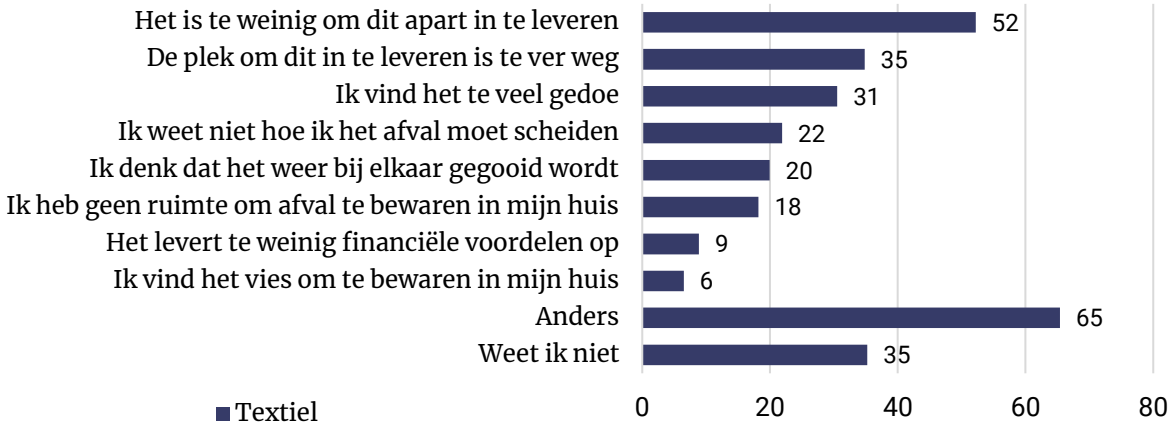

Oud papier en karton en glas worden door een grote meerderheid van de Nederlanders altijd gescheiden (resp. 88% en 85%). Twee derde van de Nederlanders scheiden plastic en metalen verpakkingen en drankenkartons (PMD) (67%) en GFT-afval (65%). Textiel is de vorm van huishoudelijk afval dat men het minst vaak altijd gescheiden inlevert: 55 procent. Ouderen scheiden dit veel vaker 'altijd' (71%) dan jongeren (36%).
Textiel wordt door 45 procent van de Nederlanders *niet altijd* gescheiden, slechts een kleine groep scheidt dit helemaal nooit (4%). De groep die GFT-afval zelden tot nooit scheidt, is wat groter dan voor de andere soorten huishoudelijk afval: 13 procent van de Nederlanders (Figuur 3.1). Bewoners van appartementen/flats[1] scheiden GFT afval minder vaak (23%-31%) dan bewoners van een woonhuis[2] (67%-87%). De bewoners van appartementen/flats geven ook aan dat het gescheiden inleveren van GFT afval niet kan in de gemeente waar ze wonen (20%-27%).

[1] *Zowel met als zonder balkon. Geeft geen significant verschil.*
[2] *Vrijstaande woning, 2-onder 1 kapwoning, hoek- of tussenwoning*

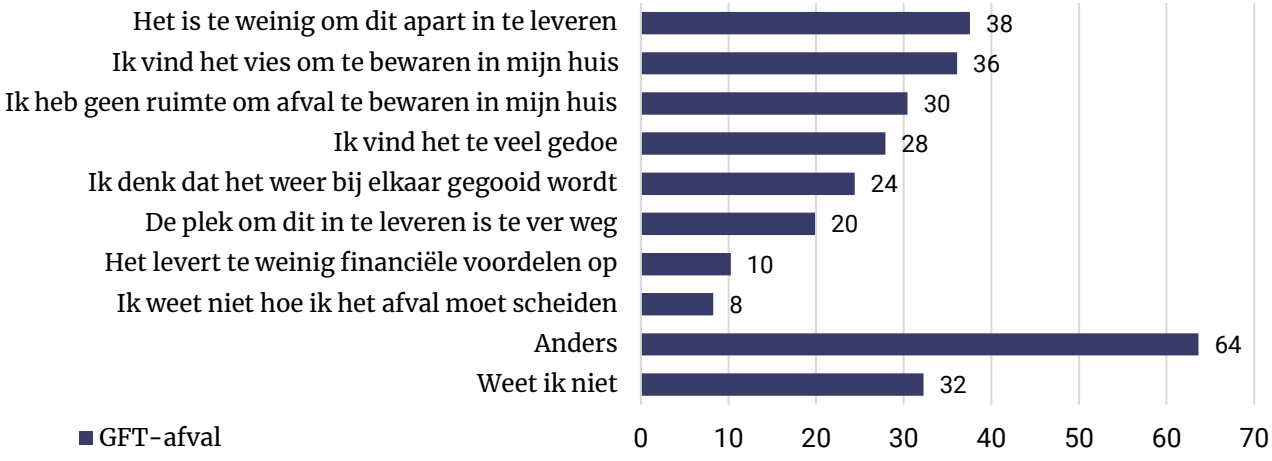
Aan respondenten die aangaven een soort afval niet altijd gescheiden in te leveren, is gevraagd wat de reden is waarom ze dat niet altijd doen. We gaven een aantal redenen waarbij respondenten 100 punten moesten verdelen over een of meerdere redenen. Hieronder staat per soort afval weergegeven welke redenen er zijn om dat niet altijd apart in te leveren.

Figuur 3.2 - U geeft aan dat u niet altijd uw textiel gescheiden inlevert. Wat is daar de reden (of redenen) van? (n=811)

De belangrijkste reden waarom Nederlanders hun textiel niet altijd inleveren, is dat het te weinig is om dit apart in te leveren (Figuur 3.2). Onder de noemer 'anders' zijn veel verschillende redenen genoemd waarom Nederlanders niet altijd hun textiel gescheiden inleveren. Zij zeggen dat ze kapot of versleten textiel liever bij het restafval gooien, omdat ze denken dat het niet meer herbruikbaar is. Dat sluit aan bij een andere reden, namelijk dat het voor Nederlanders niet altijd duidelijk is wat wel of niet bij de textielinzameling mag en wat ermee gebeurt na de inzameling. Gemakzucht is daarnaast ook een reden waarom textiel niet altijd wordt ingeleverd. Tot slot is ruimtegebrek een reden die wordt genoemd en zorgen over de textielketen; komt het ingezamelde textiel goed terecht of wordt het bijvoorbeeld doorverkocht aan arme landen?

Figuur 3.3 - U geeft aan dat u niet altijd uw groente-, fruit-, en tuinafval gescheiden inlevert. Wat is daar de reden (of redenen) van? (n=585)

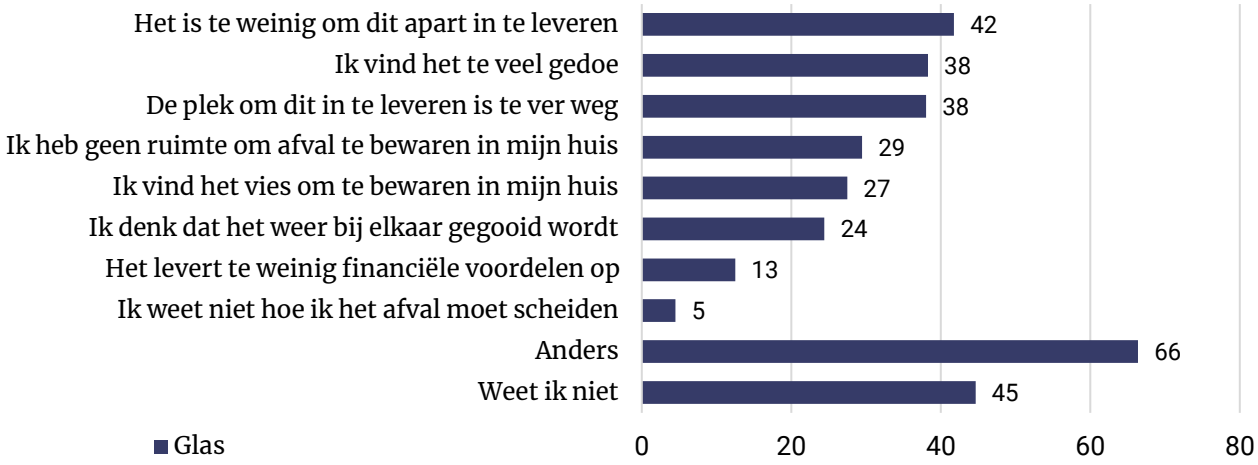
Er zijn verschillende redenen waarom Nederlanders hun GFT-afval niet altijd inleveren. Ze zeggen met name dat het te weinig is om apart in te leveren en dat het vies is om te bewaren in huis (Figuur 3.3). Nederlanders die 'anders' aangaven, zeggen vooral dat ze geen aparte GFT-inzameling in de buurt hebben. Dat geldt met name voor wie in een flat of appartement woont. Ook stank en ongedierte is een veelgenoemde reden waarom het GFT-afval niet altijd gescheiden wordt. Met name in de zomer ontmoedigt dit Nederlanders om hun GFT-afval te scheiden, vanwege vliegen en maden die op het afval afkomen.

Figuur 3.4 - U geeft aan dat u niet altijd uw plastic en metalen verpakkingen en drankenkartons gescheiden inlevert. Wat is daar de reden (of redenen) van? (n=427)

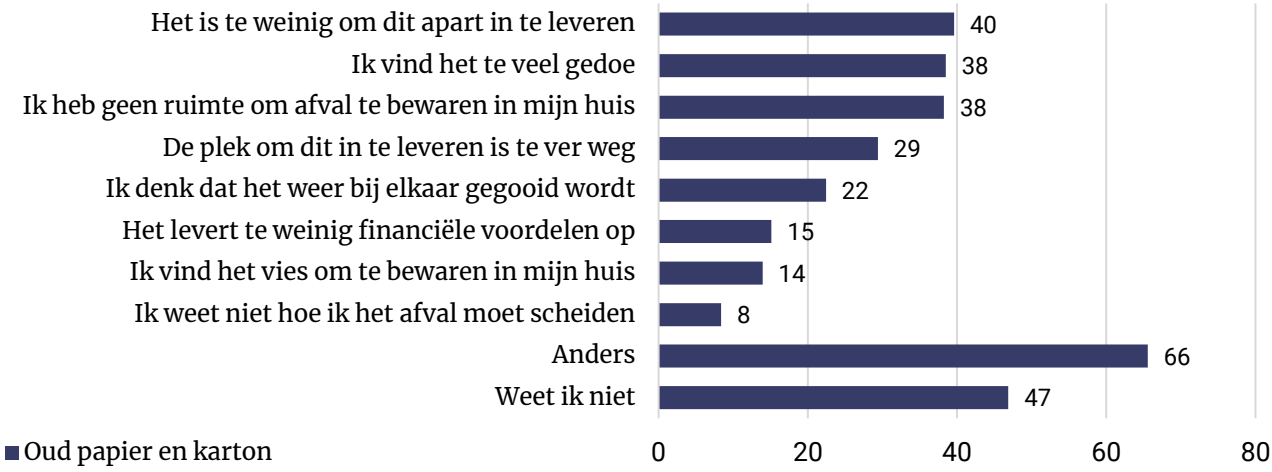
De meest gegeven reden waarom Nederlanders hun plastic en metalen verpakkingen en drankenkartons (PMD) niet altijd gescheiden inleveren is dat ze denken dat het weer bij elkaar gegooid wordt (Figuur 3.4). Onder 'anders' zeggen Nederlanders dat er geen aparte inzameling is voor het plastic afval en/of dat het wordt nagescheiden in hun gemeente. Ook is niet altijd duidelijk welke soorten plastic gerecycled kunnen worden en hoe dat het beste gescheiden wordt.

Figuur 3.5 - U geeft aan dat u niet altijd uw glas gescheiden inlevert. Wat is daar de reden (of redenen) van? (n=268)

Nederlanders die hun glas niet altijd gescheiden inleveren, noemen daar drie belangrijke redenen voor. Ten eerste is het te weinig om apart in te leveren. Daarnaast vinden ze het ook te veel gedoe en is de plek om het in te leveren te ver weg (Figuur 3.5). Bij ‘anders’ geven Nederlanders volle of onbereikbare containers als reden waarom zij glas niet altijd gescheiden inleveren. Ook doen zij gebroken glas vaak bij het restafval, omdat het als te riskant wordt gezien om los te bewaren en in de glasbak te gooien. Uit gemakzucht worden kleine glazen voorwerpen, zoals medicijnpotjes soms bij het restafval gegooid.

Figuur 3.6 - U geeft aan dat u niet altijd uw oud papier en karton gescheiden inlevert. Wat is daar de reden (of redenen) van? (n=213)

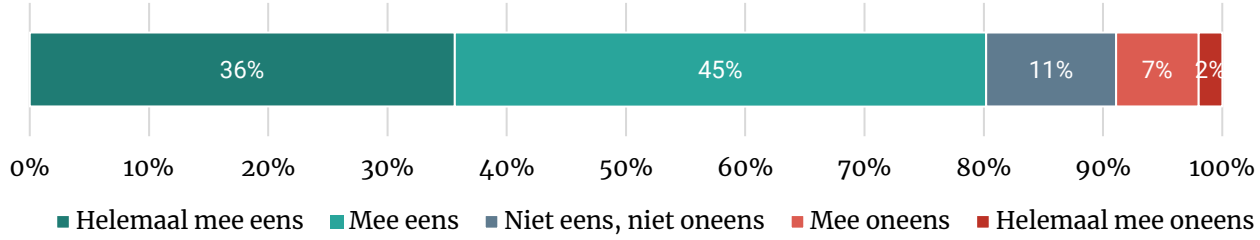

Ook voor Nederlanders die hun oud papier en karton niet altijd gescheiden inleveren, zijn er drie belangrijkste redenen aan te wijzen. Om te beginnen is het te weinig om apart in te leveren. Daarnaast vinden ze het ook te veel gedoe en hebben ze geen ruimte om het afval te bewaren in huis (Figuur 3.6). Nederlanders zeggen bij ‘anders’ dat volle papiercontainers ook een reden zijn om hun oud papier en karton niet te scheiden. Ook zijn verpakkingen die uit meerdere materialen bestaan, zoals karton en plastic, lastig te scheiden.

4 Nederlanders niet altijd bekend met afvalbeleid in eigen gemeente

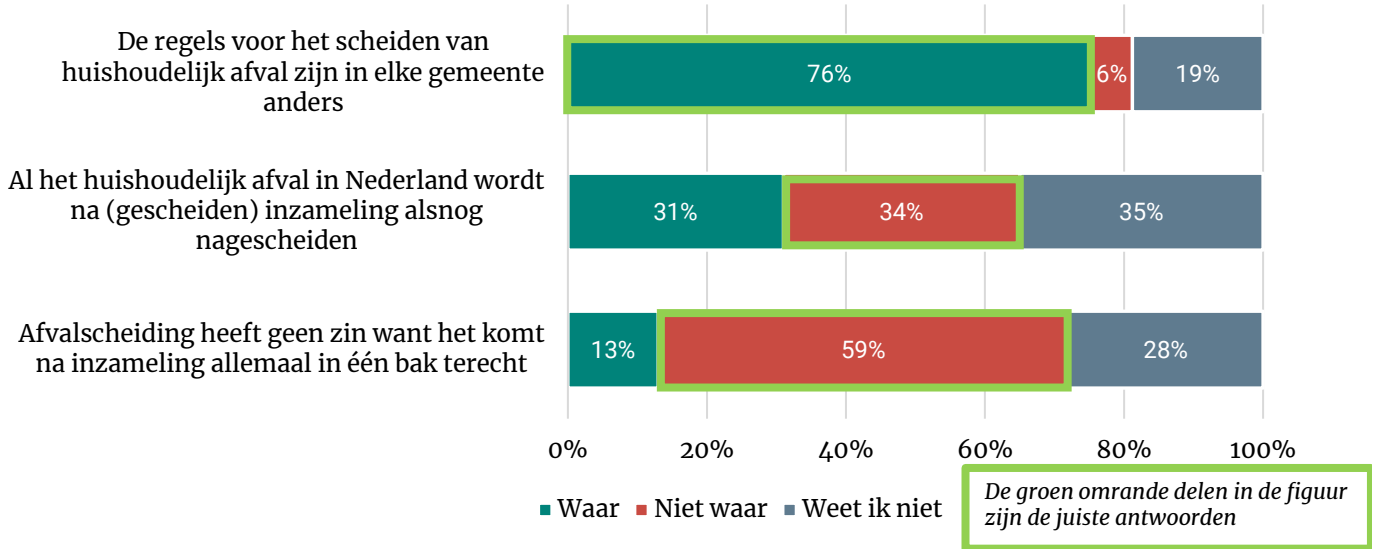
Een grote meerderheid van de Nederlanders zegt te weten hoe het huishoudelijk afval in hun gemeente wordt ingezameld. Maar op vragen over het afvalbeleid die hun kennis testen, geven zij niet altijd het juiste antwoord. Vooral over nascheiding van het afval in Nederland heerst onduidelijkheid. Bij kennisvragen over afvalscheiding in de eigen gemeente is het scheiden van PMD afval niet duidelijk voor Nederlanders.

Figuur 4.1 - Ik weet precies hoe het huishoudelijk afval in mijn gemeente wordt ingezameld (n=2.066)

Een grote meerderheid van de Nederlanders (81%) zegt zelf precies te weten hoe het huishoudelijk afval in hun gemeente wordt ingezameld. Een tiende zegt dit (helemaal) niet te weten (Figuur 4.1). Jongeren weten minder vaak hoe het afval in hun gemeente wordt ingezameld: 70 procent zegt dit te weten. Ouderen zijn erg goed op de hoogte: 90 procent van de 65+'ers is bekend met de afvalinzameling in hun gemeente.

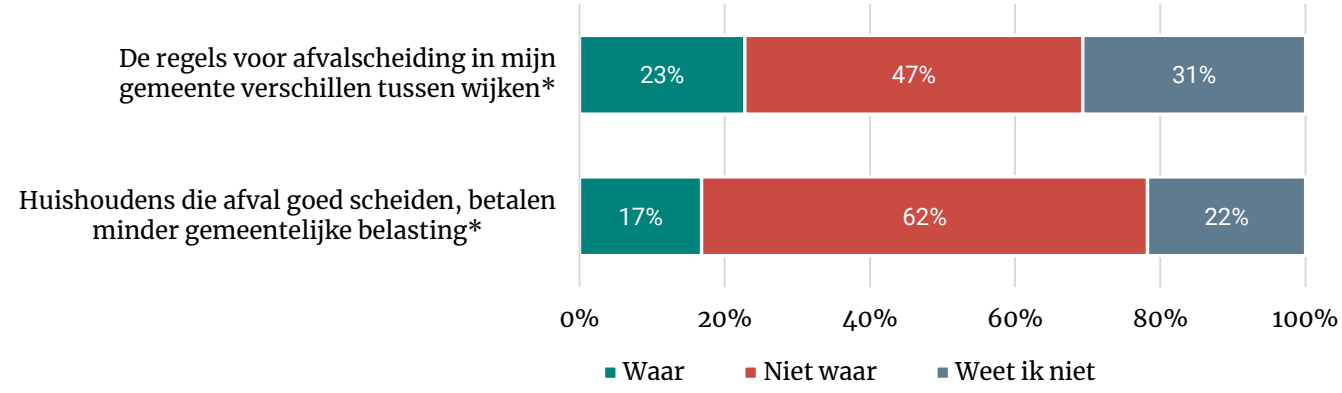
Figuur 4.2 - Zijn de volgende uitspraken over afvalinzameling volgens u waar of niet waar? (n=2.066)

[3]

Driekwart van de Nederlanders weet dat de regels voor het scheiden van afval per gemeente kunnen verschillen. Een vijfde zegt het niet te weten. Ook over de inzameling achteraf weet een meerderheid (59%) dat het niet waar is dat afvalscheiding geen zin zou hebben vanwege nascheiding. Toch denkt 13 procent van de Nederlanders wel dat afvalscheiding geen zin heeft, omdat het allemaal in een bak terechtkomt (dat is een onjuiste conclusie). De meeste verdeeldheid is er over de uitspraak 'Al het huishoudelijk afval in Nederland wordt na (gescheiden) inzameling alsnog nagescheiden'. Een derde van de Nederlanders geeft het goede antwoord door te zeggen dat dit 'niet waar' is (34%). Tegelijkertijd geeft een derde het verkeerde antwoord (waar) (31%) en daarnaast zegt een derde het niet te weten (35%) (Figuur 4.2).

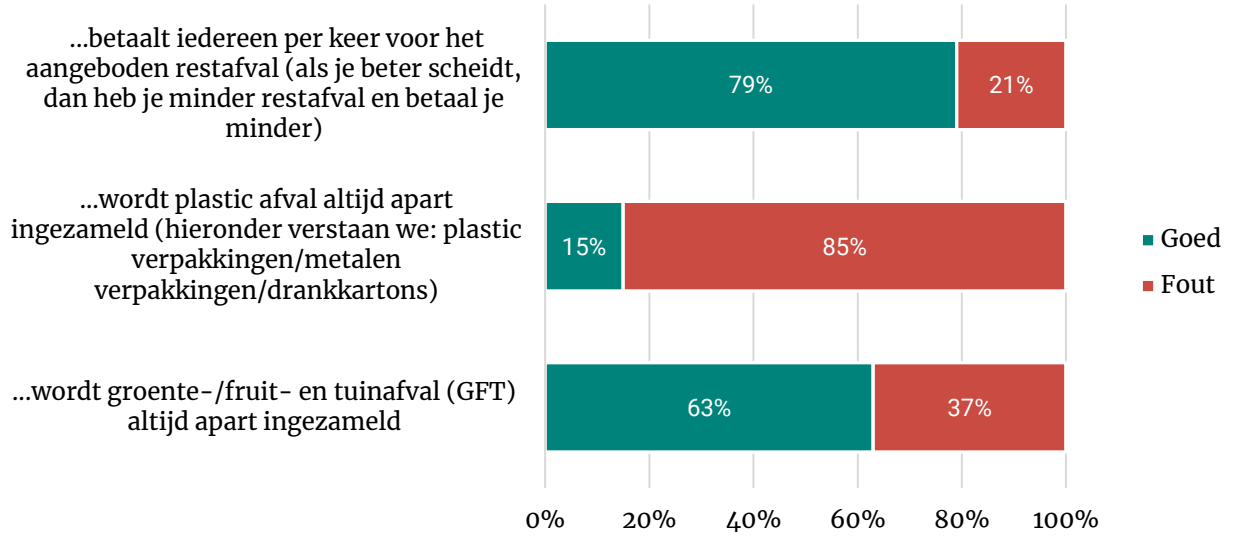
Figuur 4.3 - Zijn de volgende uitspraken over afvalinzameling volgens u waar of niet waar*[4]? (n=2.066)

[3] *De regels voor afvalscheiding zijn niet in **iedere** gemeente anders – er zijn geen 342 systemen – maar kunnen wel van elkaar verschillen. Dit is een globaal resultaat van de kennis van inwoners.*
[4] *Er is geen analyse uitgevoerd op gemeente niveau om te controleren welke uitspraken juist zijn.*

In Figuur 4.1 geeft 81 procent van de Nederlanders aan precies te weten hoe het afval in de eigen gemeente wordt ingezameld. Om deze kennis te toetsen zijn de postcodes van de respondenten gekoppeld aan de gemeentelijke afvalinzameling. Hiervoor zijn gegevens van het CBS[5] gebruikt over de manier waarop er in de gemeente afval wordt ingezameld. Zo zijn de antwoorden op de kennisvragen te vergelijken met de werkelijke situatie in de gemeente. De analyse laat zien dat Nederlanders zichzelf overschatten. Gemiddeld beantwoorden Nederlanders nog geen twee van de drie kennisvragen goed (1,6 gemiddeld). De stelling over het apart inzamelen van PMD afval wordt door 85 procent van de Nederlanders fout beantwoord.

Figuur 4.4 - Welke uitspraak is waar, in mijn gemeente..(n=2.066)

De betaalwijze (79%) en het apart inzamelen van GFT (63%) worden door een groot deel van de Nederlanders goed beantwoord (Figuur 4.4).

Er zijn enkele significante verschillen op achtergrondkenmerken zichtbaar. Vooral jongeren (16-34 jaar) weten niet dat er in de eigen gemeente per keer betaald wordt bij het aanbieden van afval. Van hen geeft 34 procent het foute antwoord. Onder 35 jaar en ouder is dit 19 procent.

Mannen (13%) en Nederlanders met een laag opleidingsniveau (11%) weten minder goed dan vrouwen (17%) en Nederlanders met een hoog opleidingsniveau (17%) hoe het PMD afval ingezameld wordt in de eigen gemeente. Nederlanders die wonen in (zeer) sterk stedelijk gebied geven vaker het goede antwoord (22%) op de vraag hoe PMD afval ingezameld wordt in de eigen gemeente dan Nederlanders die wonen in matig tot niet stedelijk gebied[6] (11% - 7%)

[5] *Bronbestand aangeleverd door RWS op 15 november 2024*
[6] *Matig-, weinig- en niet stedelijk*

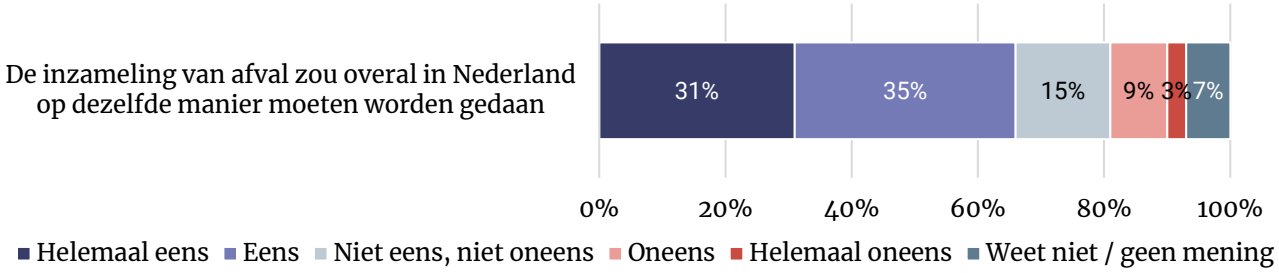
De stelling over het gescheiden aanbieden van GFT afval wordt goed beantwoord in de (zeer) sterk tot matig stedelijke[7] (57%-62%) gemeenten. In de weinig stedelijke gemeenten wordt dit vaker goed beantwoord; 72 procent van de inwoners van dit type gemeente beantwoordt de stelling goed.

[7] *Zeer sterk-, sterk-, matig stedelijk*

5 Voorkeur voor standaardisering, met name door gemak en gewenning

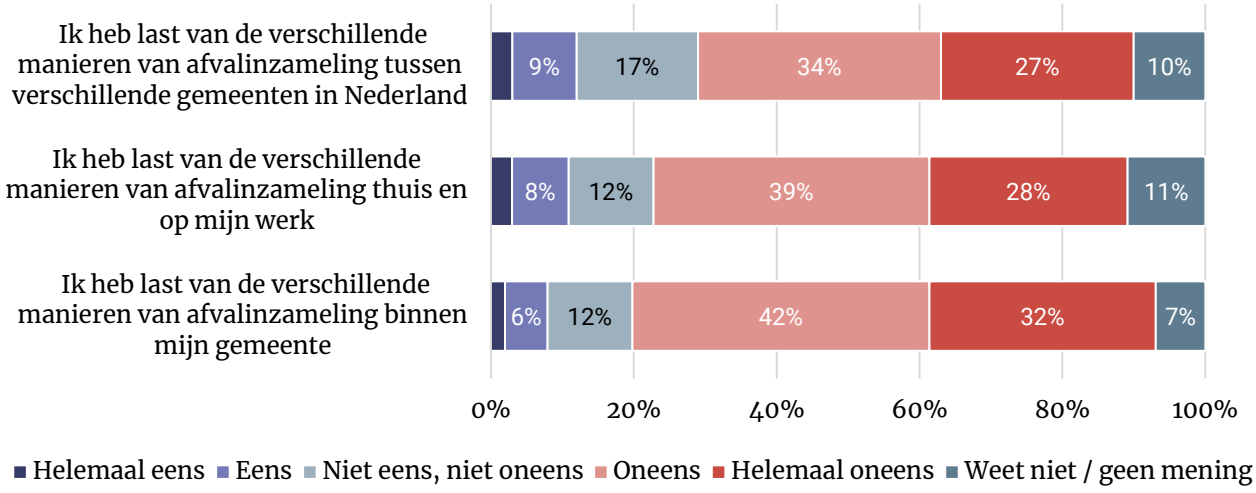
Er is een voorkeur voor standaardisering van de afvalinzameling onder Nederlanders. Al hebben de meesten geen last van de verschillen in afvalinzameling. Het gaat met name om onduidelijkheid en dat het soms ingewikkeld kan zijn om de regels te volgen. De verschillende manieren zorgen voor verwarring. Gelukkig is dit geen reden om minder goed afval te scheiden. Een kleine groep Nederlanders van 8 tot 12 procent ervaart wel veel last van de gedecentraliseerde wijze van afvalinzameling.

Figuur 5.1 - In hoeverre bent u het eens of oneens met de volgende uitspraken? (n=2.066)

Twee derde van de Nederlanders vinden dat de afvalinzameling overal in Nederland op dezelfde manier moet worden gedaan (Figuur 5.1).

Figuur 5.2 - In hoeverre bent u het eens of oneens met de volgende uitspraken? (n=2.066)

Een meerderheid van de Nederlanders heeft geen last van de verschillende manieren van afvalinzameling. Het maakt daarin nauwelijks verschil of het gaat om de verschillen tussen gemeenten, tussen thuis en op het werk of binnen de eigen gemeente.

Nederlanders die wél last hebben van de verschillende manieren van afvalinzameling *tussen verschillende gemeenten* in Nederland (12%), zeggen dat dit met name komt door verschillende regels en systemen. Dat de regels voor afvalinzameling verschillen tussen gemeenten, vinden zij verwarrend. Daarnaast noemen ze het verschil tussen de kleuren en soorten containers tussen gemeenten, waardoor het lastig is om het afval goed te scheiden.

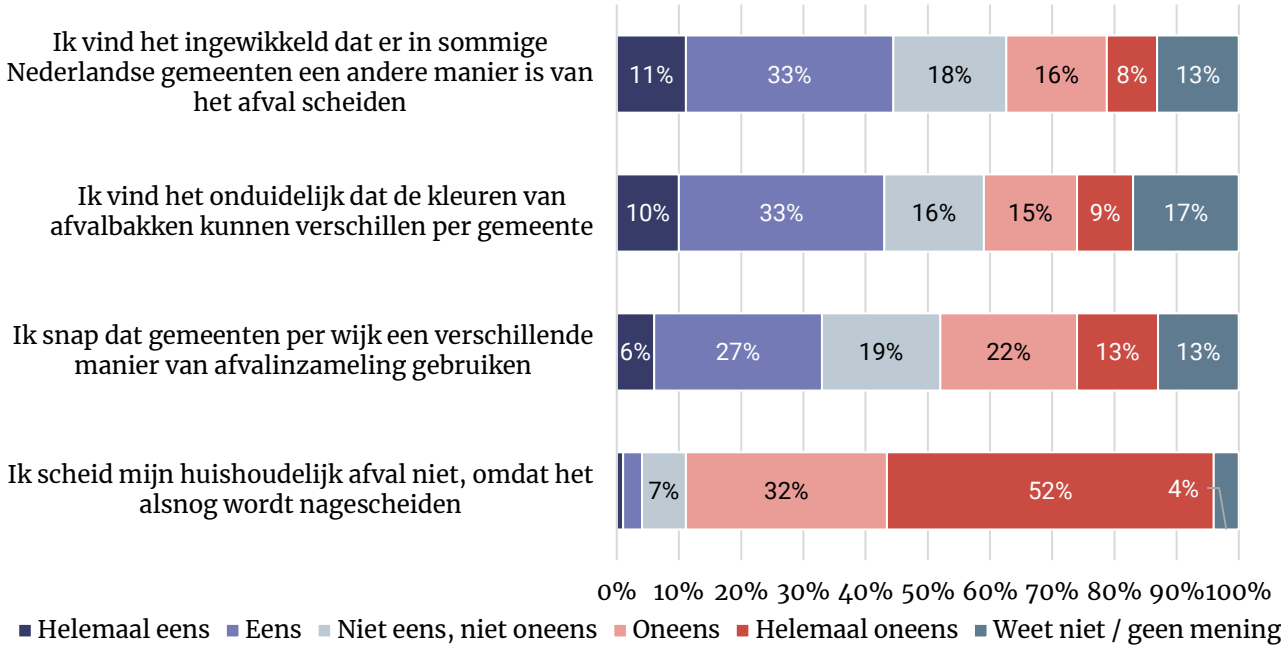
Ook zijn verschillen in kosten voor afvalinzameling en toegang tot milieustraten een reden waarom Nederlanders last ervaren van de verschillen tussen gemeenten. Van de 12 procent van de Nederlanders die last ervaren van de *verschillen tussen gemeenten*, ziet 89 procent het liefst in heel Nederland dezelfde wijze van afvalinzameling.

Nederlanders die last hebben van de verschillende manieren van afvalinzameling *thuis en op het werk* (11%), noemen ook vooral dat dit voor verwarring zorgt. Daarnaast zeggen ze ook dat op veel werkplekken afvalscheiding niet of nauwelijks mogelijk is door een gebrek aan faciliteiten of ruimtegebrek voor containers. Van de 11 procent van de Nederlanders die last ervaren van de *verschillen tussen thuis en werk* ziet 78 procent het liefst in heel Nederland dezelfde wijze van afvalinzameling.

Een kleinere groep Nederlanders (8%) zegt last te hebben van de verschillende manieren van afvalinzameling *binnen hun gemeente*. Ook hier zeggen zij verward te zijn door de verschillende methoden binnen hun gemeente. Daarnaast zeggen ze dat de afstand tot containers groot is of dat de locatie onhandig is (Figuur 5.2). Van de 8 procent van de Nederlanders die last ervaren van de *verschillen binnen hun gemeente* ziet 78 procent het liefst in heel Nederland dezelfde wijze van afvalinzameling.

Er zijn niet veel Nederlanders die last ervaren, maar de relatief kleine groep die wel last ervaart is sterk voorstander van een landelijke wijze waarop afval wordt ingezameld. Het maakt daarbij niet uit of het gaat over verschillen tussen gemeenten, binnen gemeenten of tussen woon en werk gemeenten. Van de Nederlanders die wel voorstander zijn van standaardisatie (66%, Figuur 5.1), heeft meer dan zes op de tien géén last van de huidige situatie. Dit geldt voor alle drie de stellingen.

Figuur 5.3 - In hoeverre bent u het eens of oneens met de volgende uitspraken? (n=2.066)

Vier op de tien Nederlanders vinden het ingewikkeld dat er in sommige gemeenten een andere manier van afval scheiden is. Met name jongeren vinden dit ingewikkeld (57%), terwijl 65+'ers dat in mindere mate zo zien (40%). Van de Nederlanders vindt 43 procent het onduidelijk dat de kleuren van afvalbakken kunnen verschillen per gemeente. Ook hierbij zijn het vooral jongeren die dit onduidelijk vinden (54%) en speelt dat voor ouderen in veel mindere mate (37%).
Een derde heeft begrip voor de verschillende manieren van afvalinzameling per wijk, maar tegelijkertijd heeft een derde daar juist geen begrip voor. De onduidelijkheid over nascheiding leidt er (nog) niet toe dat het huishoudelijk afval minder goed wordt gescheiden (Figuur 5.3).

Tot slot hebben we aan Nederlanders gevraagd wat hun gemeente zou kunnen doen om hen (nog) beter te helpen afval te scheiden. Zij noemen bijvoorbeeld dat er meer en betere inzamelpunten moeten komen, vooral dichtbij huis. Ook noemen Nederlanders de financiële prikkels, zoals beloningen voor goed scheiden of lagere kosten van het afval inzamelen.

A Bijlage

A.1 Vragenlijst

Vragenlijst Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat - Burgerpanelonderzoek afvalscheiding
September/oktober 2024

Intro
Dit onderzoek gaat over het inzamelen van huishoudelijk afval. Het gaat dus alleen over het afval dat je verzamelt binnen je eigen huishouden.

Basis: Alle respondenten
1. Als we het hebben over 'afvalscheiding', welke woorden komen er dan bij u op? [M]...

1. ...
2. ...
3. Ik weet het niet; 'afvalscheiding' roept geen woorden bij mij op

Basis: Alle respondenten
2. Ik weet precies hoe het huishoudelijk afval in mijn gemeente wordt ingezameld. [S]
Helemaal mee eens – helemaal mee oneens

NOT BACK

3. In mijn gemeente ...

- ...betaalt iedereen per keer voor het aangeboden restafval (als je beter scheidt, dan heb je minder restafval en betaal je minder).
* Ja
* Nee
*Weet ik niet

- ...wordt plastic afval altijd apart ingezameld (hieronder verstaan we: plastic verpakkingen/metalen verpakkingen/drankkartons)
* Ja
* Nee
*Weet ik niet

-...wordt groente-/fruit- en tuinafval (GFT) afval altijd apart ingezameld
* Ja
* Nee
*Weet ik niet

-...wordt restafval in de ene wijk naar een ondergrondse container gebracht, en in de andere wijk ingezameld in een eigen container
* Ja
* Nee
*Weet ik niet

Basis: Alle respondenten

4. Welk rapportcijfer geeft u voor de manier waarop op dit moment het huishoudelijk afval (denk aan restafval, plastic, glas, papier) wordt opgehaald in uw gemeente? [S]

1 t/m 10, Weet niet.

5. Welk rapportcijfer geeft u voor de manier waarop uw gemeente communiceert over de inzameling van uw huishoudelijk afval?

Denk hierbij bijvoorbeeld aan de afvalkalender, benamingen, kleuren van de containers, afbeeldingen. [S]

1 t/m 10, Weet niet.

Basis: Alle respondenten

6. Geef aan in hoeverre u het scheiden van afval belangrijk vindt. Het gaat hierbij om wat u vindt en niet om wat u doet. [S]

(Als u iets gescheiden inlevert, dan stopt u het bijvoorbeeld in de gft-bak, de papierbak of de glasbak.)

Zeer onbelangrijk – Onbelangrijk – Niet belangrijk/niet onbelangrijk – Belangrijk – Zeer belangrijk – Weet ik niet / niet van toepassing

Basis: Alle respondenten

7. Geef aan in welke mate u normaal gesproken uw huishoudelijk afval scheidt. [GRID]

- **Plastic en metalen verpakkingen en drankenkartons**
- **Groente-, fruit- en tuinafval**
- **Oud papier en karton**
- **Glas**
- **Textiel**

Nooit – Zelden – Soms – Vaak – Altijd – Kan niet in mijn gemeente - Weet ik niet / Niet van toepassing

Basis: 6=Nooit-Vaak

8. U geeft aan dat u niet altijd uw … [INSERT antwoord bij vraag 6] gescheiden inlevert. Wat is daar de reden (of redenen) van?

Geef door het uitdelen van 100 punten aan wat volgens u de belangrijkste reden(en) is/zijn. U mag de punten verdelen over alle onderstaande antwoordopties.

Randomiseren

1. De plek om dit in te leveren is te ver weg <0-100>
2. Ik vind het te veel gedoe <0-100>
3. Het is te weinig / niet de moeite waard om dit apart in te leveren <0-100>
4. Ik vind het vies om te bewaren in mijn huis <0-100>
5. Ik denk dat het later allemaal weer bij elkaar gegooid wordt <0-100>
6. Ik heb geen ruimte om afval te bewaren in mijn huis <0-100>
7. Ik weet niet hoe ik het afval moet scheiden <0-100>
8. Het levert te weinig financiële voordelen op <0-100>
9. Anders, namelijk … [O] <0-100>
10. Weet ik niet <100>

BLOK BELEID/KENNIS

Basis: alle respondenten

9. Zijn de volgende uitspraken over afvalinzameling volgens u waar of niet waar? [GRID]

Randomiseren

- Al het huishoudelijk afval in Nederland wordt na (gescheiden) inzameling alsnog nagescheiden (*de afvalverwerker scheidt het afval; als consument hoef je het afval niet per se gescheiden in te leveren*)
- Afvalscheiding heeft geen zin want het komt na inzameling allemaal in één bak terecht
- De regels voor het scheiden van huishoudelijk afval zijn in elke gemeente anders
- De regels voor afvalscheiding in mijn gemeente verschillen tussen wijken
- Huishoudens die afval goed scheiden, betalen minder gemeentelijke belasting

Waar / Niet waar / Weet ik niet

BLOK PERCEPTIE AFVALINZAMELING

Basis: alle respondenten

10. In hoeverre bent u het eens of oneens met de volgende uitspraken over het scheiden van afval? [GRID]

Randomiseren

- Des te beter een huishouden het afval scheidt, des te lager moet de afvalstoffenheffing voor dat huishouden zijn
- De inzameling van afval zou overal in Nederland op dezelfde manier moeten worden gedaan
- Ik weet waar ik informatie kan vinden over afvalinzameling- en scheiding
- Ik scheid mijn huishoudelijk afval niet, omdat het alsnog wordt nagescheiden
- Ik vind het onduidelijk dat de kleuren van afvalbakken kunnen verschillen per gemeente
- Hoe meer huishoudelijk afval je aanbiedt/hebt, hoe meer je moet betalen
- Als ik afval weggooi in een andere gemeente, dan let ik niet op afvalscheiding
- Ik vind het ingewikkeld dat er in sommige Nederlandse gemeenten een andere manier is van het afval scheiden
- Ik snap dat gemeenten per wijk een verschillende manier van afvalinzameling gebruiken
- Afval scheiden is zinloos, het kost veel te veel geld

Helemaal eens – Eens – Niet eens, niet oneens – Oneens – Helemaal oneens – Weet niet / geen mening

Introductie:

In Nederland geven gemeenten een verschillende invulling aan het afvalbeleid. Zij kunnen per type woning bepalen op welke manier het afval wordt ingezameld. Zo krijgt de bewoner van een vrijstaande woning met tuin een paar containers voor het afval, en moet de bewoner van een appartement diens afval in ondergrondse containers inleveren.

Basis: alle respondenten

11a. In hoeverre bent u het eens of oneens met de volgende uitspraken? [GRID]

- Ik heb last van de verschillende manieren van afvalinzameling binnen mijn gemeente
- Ik heb last van de verschillende manieren van afvalinzameling tussen verschillende gemeenten in Nederland
- Ik heb last van de verschillende manieren van afvalinzameling thuis en op mijn werk

Helemaal eens – Eens – Niet eens, niet oneens – Oneens – Helemaal oneens – Weet niet / geen mening

11b. U geeft aan dat u last heeft van de verschillende manieren van afvalinzameling [INSERT: antwoord(en) bij 10a) **Kunt u uw antwoord toelichten?**

11c. In hoeverre heeft dit invloed op of/hoe u uw afval scheidt?

Heel veel invloed – Een beetje invloed – Neutraal – Bijna geen invloed – Helemaal geen invloed

Basis: alle respondenten

12. Wat zou uw gemeente kunnen doen om u te helpen (nog) beter afval te scheiden? [O]

Tot slot stellen we u graag een paar vragen over uw woonsituatie. Deze gegevens worden net als uw andere antwoorden in dit onderzoek vertrouwelijk verwerkt.

Basis: alle respondenten

B1. Woont u in een koopwoning of een huurwoning? [S]

1. Koopwoning
2. Huurwoning van een woningcorporatie
3. Huurwoning van een andere verhuurder
4. Overig/onbekend

Basis: alle respondenten

B2. In wat voor type woning woont u? [S]

1. Vrijstaande woning
2. 2-onder 1 kapwoning
3. Hoekwoning
4. Tussenwoning
5. Appartement / flat, zonder balkon
6. Appartement / flat, met balkon
7. Anders, namelijk [O]

Basis: alle respondenten

B3. Bent u in de afgelopen twee jaar verhuisd? [S]

1. Ja, binnen mijn gemeente
2. Ja, naar een andere gemeente
3. Nee
4. Wil ik niet zeggen

Basis: alle respondenten

B4. Hoe is uw huishouden samengesteld? [S]

- Ik woon alleen
- Ik woon alleen (zonder partner) met kinderen
- Ik ben gehuwd/woon samen zonder thuiswonende kinderen
- Ik ben gehuwd/woon samen met thuiswonende kinderen
- Ik woon bij mijn ouder(s)/verzorger(s)
- Anders
- Weet niet/wil niet zeggen

Contactgegevens

Ipsos I&O Enschede
Zuiderval 70
Postbus 563
7500 AN Enschede
053 - 200 52 00
KVK-nummer 08198802
nl-info-publiek@ipsos.com
www.ipsos-publiek.nl

Ipsos I&O Amsterdam
Piet Heinkade 55
1019 GM Amsterdam
020 – 308 48 00
nl-info-publiek@ipsos.com
www.ipsos-publiek.nl